

KleindierNed

Postadres:
Erichemsekade 11
4116 GD Buren

+31 6 30 67 25 17
info@kleindierned.nl

www.kleindierned.nl

Leden van de Vaste Commissie van LNV

Datum: 29 november 2022

Onderwerp: Huis- en Hobbydierenlijst

Geachte leden,

Op 21 augustus 2022 hebben wij u gemeld dat de huis- en hobbydierenlijst van het Ministerie van LNV met de 30 soorten die in de toekomst nog gehouden mogen worden ons heeft verrast. Eerlijk gezegd zijn wij verbijsterd over deze lijst. Diersoorten die al eeuwen dan wel decennia lang gehouden worden zien wij niet terug op deze lijst.

Op 23 januari 2023 staat een commissiedebat Dierenwelzijn gepland met de Minister van LNV. De huis- en hobbydierenlijst zal naar wij aannemen hier geagendeerd worden. Hieronder treft u onze opmerkingen en vragen bij deze lijst. Wij zijn graag tot een toelichting bereid.

Hobbydierhouderij

[KleindierNed](https://www.kleindierned.nl), is een platform van 9 dierhouderijorganisaties waaronder de fokkers van zoogdieren, zoals konijnen, kleine knaagdieren. Ook de vereniging Stads- en Kinderboerderijen(vSKBN) is aangesloten. Al met al vertegenwoordigt KleindierNed ruim 40.000 georganiseerde hobbydierhouders.

Een hobby is voor mensen veelal een belangrijk onderdeel van hun maatschappelijk leven. In de houderij en fokkerij gaat het daarbij om de zorg voor de dieren, maar ook om de bijbehorende sociale contacten, het in beweging blijven, kortom sociale en lichamelijke fitheid. Zaken die voor ieder mens van belang zijn en zeker voor de vele senioren die onze hobby beoefenen.

Kinderboerderijen vervullen daarnaast een belangrijke maatschappelijke en educatieve functie in de samenleving.

Een overheid die rechtstreeks ingrijpt in het privéleven van mensen met een verbodsbepaling moet hiervoor goede redenen hebben. De doelen (welzijn van het dier beschermen, gevaar voor de

mens beperken) zouden niet op andere wijze te bereiken moeten zijn dan door deze ingrijpende verbodsbepaling. Daarbij is het van belang dat er sprake is van gelijke monniken, gelijke kappen. Ofwel, duidelijk moet zijn waarom de 30 diersoorten op de lijst wel gehouden mogen worden en andere zoogdieren niet. Er moet geen sprake zijn van willekeur, waardoor de ene dierhouder de diersoort niet meer mag houden en de andere houder wel.

Gevolgen voor onze achterban

Velen denken dat de huis- en hobbydierenlijst een einde maakt aan het houden van dieren zoals de serval, onlangs uitgebreid in het nieuws. Het gaat echter om veel meer diersoorten. Onze achterban, de stads- en kinderboerderijen en de fokkers van kleine knaagdieren wordt rechtstreeks getroffen door deze lijst. In veel gemeenten zijn kinderboerderijen met hertenparken, maar herten mogen straks niet meer gehouden worden. Dat geldt ook voor de volgende kleine knaagdieren: De Russische dwerghamster, de Cambell's dwerghamster en de Roborovski dwerghamster, de Degoe, de Stekelmuis, de Bleke Gerbil en de Sundervall Gerbil en de Chinchilla.

Als de beoordelingssystematiek die ten grondslag ligt aan deze lijst wordt toegepast op vogelsoorten zullen nog vele duizenden mensen moeten stoppen met deze hobby. Ook als deze houderij gericht is op de instandhouding van zeldzame soorten.

Einde gespecialiseerde dierliefhebberij?

Volgens de Wet dieren zouden alleen dieren gehouden mogen worden die relatief weinig gespecialiseerde verzorging vereisen. "Iedereen" zou de dieren moeten kunnen houden. Alleen voor dierentuinen wordt een uitzondering gemaakt. Deze alles of niets benadering die uit de Wet dieren zou volgen betekent het einde van de gespecialiseerde houderij. Wij hebben in deze wet niet kunnen vinden waarom er geen uitzondering gemaakt kan worden voor aantoonbaar gespecialiseerde houders.

We weten allemaal dat er bij de 30 soorten die nu op de lijst zijn geplaatst veel mis kan gaan op gebied van dierenwelzijn. Daarvoor biedt deze lijst geen oplossing. Dat kan alleen via houderijrichtlijnen, overdracht van kennis en door handhaving. Dat onderkent de Minister ook. De organisaties binnen KleindierNed werken met houderijrichtlijnen, overdracht van kennis via de speciaalclubs, websites, handboeken, cursussen en tijdschriften. Er is veel specialistische kennis bij houders van de bijzondere (zoog)diersoorten. Dierentuinen kunnen dit bevestigen. Wij blijven er voor pleiten dat onder voorwaarden van houderijrichtlijnen en aantoonbare zelfregulering ruimte blijft voor gespecialiseerde houders.

Objectief en wetenschappelijk of politiek?

De lijst van de 30 diersoorten die gehouden mogen worden is objectief wetenschappelijk onderbouwd stelt de minister van LNV in zijn brief van 6 juli 2022, mede om te voldoen aan Europeesrechtelijke vereisten. Ik citeer 'Uit de wetenschappelijke onderbouwing blijkt dat er aanzienlijke risico's zijn voor het dierenwelzijn en de veiligheid van de mens en het dier wanneer dieren gehouden worden die niet op de lijst staan'.

Nu zijn wij hobbyhouders en de meesten van ons geen wetenschappers. Toch zien wij dat bij de

beoordeling van de zoogdiersoorten (politieke) keuzes zijn gemaakt.

Het gaat om de volgende keuzes:

1. De toepassing van het begrip domesticatie

Als er geen wetenschappelijke literatuur is gevonden over de domesticatie van een diersoort wordt de wilde voorouder beoordeeld. Dit geldt voor de herten, terwijl er al eeuwenlang herten gefokt en gehouden worden blijkt er geen wetenschappelijke literatuur gevonden.¹

Conclusie: bij gebrek aan wetenschappelijke literatuur bestaat domesticatie kennelijk niet. Dit gaat voorbij aan de praktijk van eeuwenlang houden en fokken van herten. Iedereen die langs een hertenpark loopt ziet daar heel ander gedrag, dan dat van herten in het wild.

2. Willekeur

De keuze om sommige 'gedomesticeerde' dieren op de lijst te plaatsen, ondanks dat zij in een risicoklasse D,E, of F vallen en andere dieren om die reden uit te sluiten met het argument dat deze dieren al lang gehouden worden, zoals het paard.

Conclusie: hier lijkt sprake van willekeur door plaatsing op de lijst van het paard om maatschappelijke onrust te voorkomen.

3. Geen weging risicofactoren

De keuze om geen weging te maken van de risicofactoren, noch erbij te betrekken in hoeverre deze risico's al dan niet eenvoudig te beheersen zijn.

Conclusie: hierdoor ontstaat een onevenwichtige beoordeling van de risicofactoren en worden diersoorten met heel verschillende risicoprofielen in de dagelijkse praktijk over één kam geschoren.

Samengevat: Er wordt geschermd met begrippen als objectief wetenschappelijk, maar er liggen wel degelijk keuzes aan ten grondslag die de uitkomst beïnvloeden. Zie ook de bijlage met nog een nadere toelichting. Voor ons is de vraag:

Wordt voldoende onderbouwd dat het risico groter is van het houden van de dieren die niet op de lijst staan t.o.v. de dieren die wel op de lijst staan? Wat ons betreft is het antwoord: Nee.

Dit leidt tot de volgende vragen aan de Minister van LNV

- Is de Minister bereid om een uitzondering te overwegen voor aantoonbaar gespecialiseerde houders voor bepaalde diersoorten waar houderijrichtlijnen voor ontwikkeld zijn en waar sprake is van zelfregulering in georganiseerd verband?
- Is de Minister het eens dat bij de wetenschappelijke onderbouwing en de beoordeling sprake is van keuzes die de uitkomst beïnvloeden en dat andere keuzes tot een andere

---

¹ Antwoorden op Kamervragen inzake de aankondiging huis- en hobbydierenlijst van lid Van der Plas 8 november 2022.

uitkomst zouden leiden?

- Is de Minister het met eens dat het feit dat dieren al lang en veel gehouden worden (paard risicoklasse F) geen garantie biedt dat de risico's kleiner zijn voor mens en dier, dan bijvoorbeeld de herten in de hertenparken en dat het hiermee om een politieke keuze gaat om maatschappelijke onrust te voorkomen? En dat dit tot gevolg heeft dat er een ongelijke behandeling is van burgers of organisaties die diersoorten houden
- Is de Minister van mening dat er sprake moet zijn van gelijke behandeling van burgers die dieren willen houden?
- Is de Minister van mening dat er een duidelijk verschil moet zijn in het daadwerkelijke risico voor dier en mens bij de diersoorten die wel op de lijst staan en de diersoorten die vanaf 2024 verboden worden?
- Is de Minister bereid om opnieuw te kijken naar de wijze van toetsen of er sprake is van domesticatie, namelijk breder dan alleen de beschikbaarheid van wetenschappelijke literatuur.
- Is de Minister bereid om een weging van de risicofactoren toe te passen?

Wij komen nog met een nadere toelichting m.b.t. de Russische dwerghamster, de Cambell's dwerghamster en de Roborovski dwerghamster, de Chinchilla, de Degoe, de Stekelmuis, de Bleke Gerbil en de Sundervall Gerbil.

Met vriendelijke groet,

Ing. Sible Westendorp DVM, voorzitter KleindierNed

BIJLAGE

Nadere toelichting

Geiten, honden en paarden staan op de huis- en hobbydierenlijst, terwijl wij weten dat Q-koorts een zoönose is die ernstige gevolgen kan hebben, dat er jaarlijks meer dan 150.000 mensen door een hond gebeten worden en incidenteel sprake is van overlijden, dat er 10.000 ruiters op de Spoedeisende Hulp terechtkomen met vooral hoofd- en hersenletsel, maar ook een trap van een paard tijdens de dagelijkse verzorging komt regelmatig voor en kan leiden tot een gang naar het ziekenhuis. Let wel, het hert kan een gevaar opleveren voor de eigenaar/verzorger indien deze niet goed oppast. Bij paarden betreft dit gevaar vaak derden. Het gaat hier vooral om kinderen en jongvolwassenen! En dan mag een Campbell's dwerghamster niet gehouden worden omdat dit dier volgens de algemene informatie niet gedomesticeerd zou zijn en in de risicoklasse D zou vallen².

Ze vallen in risicocategorie D omdat ze een gezondheidsrisico zouden vormen voor de mens. De kans dat een gehouden en gefokte hamster geïnfecteerd raakt met één van de genoemde pathogenen is zeer klein. De kans dat een kat (die wel bij de 30 zoogdieren staat die gehouden mogen worden) geïnfecteerd raakt met het genoemde influenza Avirus H5N1 en de mens infecteert lijkt ons veel groter dan een in een afgesloten ruimte gehouden dwerghamster. Hetzelfde geldt voor Tick-borne encephalitis. Deze ziekte wordt overgebracht via teken. Teken komen niet voor in de verblijven van gehouden dwerghamsters. Naast het risico op het overbrengen van een zoönose worden er risico's gezien met betrekking tot sociaal gedrag (paarsgewijze leefwijze, rangorde, hiërarchie en kans op overbevolking), thermoregulatie (maximum overlevingstemperatuur 30°C) en ruimtegebruik (afgezonderde nestplaats en zelf hollen kunnen graven). Al deze risico's worden met houderijrichtlijnen prima beheerst.

Overwegingen die bij de beoordeling een rol spelen zijn:

- Of dieren al lang of veel gehouden worden in Nederland.
Dieren die veel of al lang gehouden worden zoals bijvoorbeeld het paard komen wel op de lijst maar damherten en edelherten komen niet op de lijst, terwijl ze allebei een gevaar voor de mens kunnen vormen.
- Het gevaarscriterium (letsel of zoönose) wordt in de beoordeling losgekoppeld van de mate waarin het gevaar optreedt. Voor zoönose omdat prevalentiegegevens ontbreken. Dit is eveneens een politieke keuze met grote gevolgen voor dierhouders.
We weten allemaal dat er jaarlijks 150.000 hondenbeten plaatsvinden en dan hebben we het nog niet over doodgebeten schapen en andere dieren. Van welke diersoort is het risico voor de mens bij het houden nu groter: de dwerghamster of de hond?
- Domesticatie
Bij de wetenschappelijke beoordeling valt ons verder op dat bij diverse soorten als uitgangspunt de in het wild levende soort is genomen, omdat men in de wetenschappelijke literatuur niets over domesticatie heeft gevonden. Dit terwijl in de

---

² Beoordeling zoogdiersoorten pag. 1150.

praktijk sommige dieren al meer dan 50 jaar gehouden worden, zoals de Russische dwerghamster. Ook komen de conclusies niet altijd overeen met de aangehaalde literatuur. Chinchilla's zouden niet gedomesticeerd zijn en hiervoor worden 2 wetenschappelijke artikelen aangehaald: Spotorno et al., 2004^a en Barabasz, 2003. De eerste referentie geeft aan dat de gehouden chinchilla's wel gedomesticeerd zijn. De tweede geeft aan dat het domesticatieproces nog niet volledig doorlopen is maar dat veel kenmerken getuigen van vooruitgang in dit opzicht. Dit was echter zo'n 20 jaar geleden. Op dat moment was het domesticatieproces pas 80 jaar bezig. In 2024 is dat al 100 jaar. Wij zijn het dan ook niet eens met de conclusie van de beoordelaars en vragen ons af dat de beoordelingen wel voldoende gecontroleerd zijn door een tweede persoon of instantie. Dit zou in onze ogen wel hebben gemoeten gezien de grote gevolgen voor de dierhouders als er dieren onterecht niet op de huis- en hobbydierenlijst zijn gezet.

- **Habituatie**

Habituatie is een proces waarin individuele dieren hebben geleerd te leven in de omgeving van de mens. Deze factor wordt niet meegewogen omdat gesteld wordt dat habituatie sterk afhankelijk is van de ervaring en deskundigheid van de houder. Ook dit is een politieke keuze. Hierdoor worden ervaren houders buitengesloten.

- **Productiedieren die gehouden mogen worden moeten ook op de huis- en hobbydierenlijst staan.**

Wat betekent dit voor de beoordeling van de productiedieren? Hoe weten we of het feit dat de minister van LNV dieren op de Productiedierenlijst wil handhaven de beoordeling voor de huis- en hobbydierenlijst heeft beïnvloedt? Denk bijvoorbeeld aan de gedomesticeerde geit. Deze valt in de risicoklasse D-F en staat toch op de huis- en hobbydierenlijst.

Al met al lijkt de wetenschappelijke onderbouwing vooral een theoretische exercitie die vermengd is met politieke keuzes om maatschappelijke onrust te voorkomen. De uitkomst ervan staat veraf van de concrete praktijk van de dierhouderij in Nederland en de daadwerkelijke risico's die daaraan verbonden zijn voor mens en dier.

In een vervolg zullen wij nader uitwerken welke dieren van onze achterban niet meer gehouden mogen worden en waarom wij vinden dat hier sprake is van een oneerlijke behandeling van burgers en de diersoorten die zij in stand houden.